

ця проблема проявляється в судах господарській юрисдикції – 28% суддів без повноважень. У загальній та адміністративній юрисдикціях відповідно 23% та 24% суддів без таких повноважень [3].

Із 941 тисячі справ, що надійшли на розгляд за 9 місяців 2018 року розглянуто лише 786 тисяч (83% зі 100%).

Попри рекомендоване нормативне навантаження на суддю в рік 183 справи фактичне навантаження на одного суддю з повноваженнями становить сьогодні 224 справи. При цьому середнє навантаження на суддю загальної юрисдикції складає 225 справ; адміністративної юрисдикції – 290 справ; господарської юрисдикції - 152 справи. Статистика свідчить, що найбільша продуктивність у суддів адміністративної юрисдикції, а найменша в суддів господарської юрисдикції.

Отже, започаткована в Україні судова реформа є ще незавершеною і потребує своєї подальшої реалізації. Зараз проходять конкурси на посади суддів окремих судів, триває переатестація суддів місцевих та апеляційних судів, незавершеними є процедури реорганізації судів, існують проблеми їх територіального розташування та кадрового забезпечення та ін.

Література

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 р. №1402-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>.

2. Про ліквідацію та утворення місцевих загальних судів: Указ Президента України від 29 грудня 2017 р. №№449-455 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://court.gov.ua/press/news/412142/>.

3. Виступ Голови ДСА України на XVI позачерговому з'їзді суддів України від 20 грудня 2018 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/614862/>.

УДК 342.9(043.2)

Радзівілл О.А., к.ю.н., доцент,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

НЕОЛІБЕРАЛЬНИЙ МІЖНАРОДНИЙ ПОРЯДОК ТА ЙОГО СУЧАСНА КРИЗА

Як відомо, на кінець другої світової війни спільною волею провідних держав було закладено основи нового міжнародного порядку, який отримав назву неоліберальний: на Бреттон-Вудській конференції (1 липня 1944 р.) було закладено основи міжнародної валютної системи і координації руху капіталів, того ж року (1 листопада 1944 р.) почала

роботу Чиказька конференція з цивільної авіації. Через кілька місяців (26 червня 1945 р.) було прийнято Статут ООН, зобов'язання за яким, відповідно до його ст. 103, мають перевагу перед іншими договірними зобов'язаннями держав, завдяки чому міжнародне право отримало системну єдність. Таким чином, паралельно і взаємозалежно на основі верховенства цілей і принципів Статуту ООН, почали свій розвиток економічний і універсальний міжнародні правопорядки.

Неоліберальний економічний міжнародний порядок спрямований на захист принципів вільної торгівлі і добросовісної конкуренції, як і лібералізм, але на відміну від лібералізму, який прагне усунути державу від будь-якого втручання в комерційні відносини, неолібералізм передбачає активну участь держав у створенні норм міжнародного права та в заснуванні міжнародних міжурядових організацій, які сприяють виконанню цих норм. З самого початку формування цей порядок планувалося забезпечити трьома інституційними «опорами»: дві з них, засновані Бреттон-Вудськими домовленостями 1944 р., почали діяти з 1947 р. – Міжнародний валютний фонд (далі МВФ), який здійснює контроль за прогнозованістю національних курсів валют на основі золото-доларового стандарту, і Міжнародний банк реконструкції й розвитку, який координує глобальний рух приватних капіталів. Що ж стосується третьої «опори», то нею мала стати Міжнародна організація торгівлі, але її Статут не був ратифікований, хоча два розділи Статуту, присвячені захисту добросовісній конкуренції, було прийнято як Гаванську хартію 1948 р. Основним же міжнародним договором, який став кодексом лібералізації міжнародної торгівлі, стала Генеральна угода з торгових тарифів (далі ГАТТ-47) від 30 жовтня 1947 року (чинна з 1 січня 1948 р.). Три основні вимоги ГАТТ-47 до держав-членів в цьому сенсі включали: 1) відмову від кількісних обмежень в регулюванні зовнішньоекономічної діяльності; 2) відмова держав від використання митних формальностей для створення бар'єрів проти вільної торгівлі; 3) поступові й значні зниження ставок митних тарифів [1]. Все це в кінцевому результаті мали мінімізувати посередницькі дії держави у відносинах між продавцем країни експортера і покупцем країни імпортера і відповідні витрати які включаються, зрештою, в ціну товару.

Порушення ідеальних основ неоліберального міжнародного порядку почалися з вилучення з процесу лібералізації торгівлі сільськогосподарської продукції і текстильних виробів. Цей відступ спровокували дії США, де Конгресом було прийнято Закон про регулювання сільського господарства 1955 р., яким імпорт в США сільськогосподарської продукції було заборонено [2, с. 119]. Відповідно, в ГАТТ-47 США в сфері аграрного сектору звільнили себе від зобов'язань за ст. XI (Загальне скасування кількісних обмежень) і ст. III (Надання національного режиму) ГАТТ-47 [16]. У відповідь держави-члени

Європейського економічного співтовариства впровадили спільну аграрну політику на основі протекціонізму. Таким чином, держави-члени ГАТТ-47 визнали специфіку аграрного сектору і необхідність надавати йому державну допомогу, тобто відступати від загальних зобов'язань з лібералізації [1].

Паралельно з суперечностями в міжнародній торгівлі в 1960-1970 рр. відбулася криза міжнародного руху капіталів, пов'язана з націоналізацією об'єктів прямого інвестування в постколоніальних державах, що спричинило до руху приватного капіталу в тіньовий сектор, оскільки його власники не мали гарантованого захисту від ризиків некомерційного характеру, пов'язані з непередбачуваністю постколоніальних режимів. Істотно не вплинуло на проблему й прийняття Вашингтонської конвенції 1965 р. про врегулювання інвестиційних спорів між приватними особами і державами. Поліпшило довіру приватного сектору до гарантій Світового банку лише заснування Сеульською конвенцією 1985 р. Багатостороннього агентства гарантування інвестицій [3].

Можливо, найбільш глибока криза охопила в 1970-ті роки міжнародну валютну систему. Її причиною став комплекс чинників, які, зазвичай, об'єднуються в три групи: перша – інституційні недоліки, передовсім, неспроможність МВФ протидіяти ігноруванню з боку США «кодексу добропорядної валютної поведінки», зокрема, постійну емісію долара, можливість повністю забезпечувати який золотом США втратили у 1959 р., внаслідок чого з 1971 р. перестав вільно обмінюватися на золото і золото-доларовий стандарт припинив; друга – нескоординованість економічних політик урядів держав-членів, які занадто довго чіплялися за нереальні валютні курси; третя група – різновекторні «відгуки» на дії США і МВФ: рух короткострокових спекулятивних капіталів (євродоларів та інших деривативів); прискорення інфляції долара в зв'яз з війною у В'єтнамі; різке підвищення цін на нафту, спровоковане арабськими державами (в п'ять разів за кілька місяців 1973-1974 рр.) і т. п. Як відомо, тимчасовий вихід з кризи відбувся за рахунок впровадження нової (Ямайської) системи плаваючих курсів [4, с. 29].

Якщо лібералізм втілював натурфілософське праворозуміння, то неоліберальний міжнародний порядок став останнім внеском позитивізму в світову культурну і правову спадщину, вперше виявивши свої системотворчі можливості в п'яти кодексах Наполеона на початку ХІХ ст. і залишаючись панівною доктриною до кінця ХХ ст. Беззастережно домінуючи в цей період в національному праві, він впливав і на міжнародне право, але переважно доктринально, зокрема через принцип легітимності. Лише з прийняттям Статуту ООН держави завершили внесок позитивізму в право, не лише створивши кодифіковану основу міжнародного правопорядку, але і забезпечивши його інституційно. З іншого боку, історія ХХ ст. як і сучасні події, показують, що державна

влада може бути в руках угруповувань, законотворча діяльність яких буде, з позитивістської точки зору, цілком легітимною, але при цьому катастрофічно антисоціальною і антигуманною.

Соціологічне праворозуміння, частково відтворюючи ідеї природного права, в першій половині ХХ ст., не могло протистояти позитивізму, що спирається на зв'язок держави і права, але йому відається перевага в реаліях сучасності. Воно виходить з того, що право – це соціальні закони, усвідомлені й вербалізовані на різних рівнях правосуб'єктності людських спільнот, в якості правил, актуальних і обов'язкових для певного «місця і часу» [5, с. 17]. Багаторівневість акторів міжнародних відносин (а не лише держави) і їх здатність впливати на міжнародний правопорядок усвідомлюється з кінця ХХ ст. і в міжнародному праві, зокрема, в актах ГА ООН («Декларація Ріо» з довілля і розвитку 1992 р., Декларація тисячоліття 2000 р. та інші акти, де ООН звертається до всіх соціальних груп, активність яких може вплинути на різномасштабні реалії суспільного життя.

Література

1. Генеральна угода з тарифів і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_264ATT-47
2. Карро Д., Жюйар П. Международное экономическое право / Пер. с франц. – М.: Междунар. отношения, 2001. – 608 с.
3. Конвенція про заснування БАГІ 1985 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_268
4. Эбке В.Ф. Международное валютное право. – М., 1997. – 336 с.
5. Радзівілл О.А. Право народів від неоліту до Нового часу / О. А. Радзівілл: монографія. – У 2 т. – Т. 1. – К.: НАУ, 2017. – 460 с.

УДК 342.9(043.2)

Радзівілл О.А., к.ю.н., доцент,
Костяна І., студентка,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

РІЗНОІНЕРЦІЙНІ АСПЕКТИ «ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВИБОРУ» УКРАЇНИ

Про волю українського народу до європейського вибору переконливо свідчить підписання в 2014 році Угоди про асоціацію України з ЄС. Але євроінтеграційні настрої в Україні характеризуються невтриманістю в часі й просторі, а також стосовно різних соціальних груп, що обумовлено цілим комплексом, успадкованих від СРСР, протиріч. Можливо найгостріші з них пов'язані з конфліктом інтересів, з одного боку, «правонаступників» номенклатури, криміналітету та інших прошарків,